

ရေးမကွင်းသော မျက်နှာလည်းရှိကုန်ထသော၊ အကြင်ရသေ့တို့သည် ဗေဒင်ကို ရွတ်ဘတ် သရဏ္ဍာယ်ကုန်၏။ ---။” (၅၅၀။ စတု-၂၄၇။ ညောင်ကန်။)

ကုဝေါဟာရ ‘ကျိက်လောင်’ ဝှံ့ ပိုကျိတ်တတ်တွင်လအာ အဓိပ္ပါယ်ဧည့်တဲ့ ဗွဲမဒေးရး ပွဲဒွဲသ္ဍာင်လေဝ် ပိုရပ်စပ်စကာမာန်ကိုဟောင်ရ။ ဥပမာ) “ဗျိမကျိက်လောင်” = ညစ်ညမ်းသောရေ၊ “contaminated water”/ “polluted water” မဒ်ရ။ ပွဲဒွဲဝှံ့ ဝေါဟာရ ‘ကျိက်လောင်’ ဝှံ့ နှိပိုဒ်ကြိယာ သို ပိုဒ်နာမဝိသေသနမဲ့တဲ့ နှိအဓိပ္ပါယ်အင်္ဂလိက် to be contaminated; to be polluted ရ။ ဥပမာမဲ့ပွန်) “ကျိက်လောင်ကွဲကျာ” = လေထုညစ်ညမ်းမှု၊ “air pollution” မဒ် ရ။ ပွဲဒွဲဝှံ့ ဝေါဟာရ ‘ကျိက်လောင်’ ဝှံ့ နှိပိုဒ်နာမ်မဲ့ ဝှံ့အဓိပ္ပါယ်ဘာသာအင်္ဂလိက် pollution မဒ်ရ။ ဝေါဟာရ မန်ဂမ္ဘိုင်လှို ဗွဲမမ္ဘတာမဒ်တ “ကြိယာသုဒ္ဓ” တအ်ဂှ် ပံင်စုတ် ‘+ကျေ’ မှူး စကာတ်နဒ် “ကြိယာ ကာရိတ်” မာန်ရ။ ဥပမာ) “ကျိက်လောင်ကျေ” = ညစ်ညမ်းစေသည်၊ ညစ်ညူးစေသည်၊ “to pollute”/ “to contaminate” မဒ်ရ။ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်သ်ဝှံ့ဂှ် အဲစကာထွေးကို ဂလာန်မဲ့ဝါကျညိ။ - “The smoke that comes from the chimneys of factories pollutes the air.”/ ဗတ်ဘာသာမန်မှူး “သျှဟ်ယက်မတိတ်ကျင် နှပွင်ယက်ရင်စက်ဂမ္ဘိုင်ဂှ် ကျိက်လောင်ကျေကွဲကျာရ။”/ ဗတ်ဘာသာဗွာမှူး “စက်ရုံမီးခိုးခေါင်းတိုင်များမှ ထွက်လာသောမီးခိုးသည် လေထုကို ညစ်ညမ်းစေသည်။” မဒ်ရ။

((((((((((())))))))))))

ကွင်ကျောန်။ တမ္ဗင်ကမ္ဗောန်။

ပွဲအဘိဓါန်မန်အင်္ဂလိက်အ္ဗာဟာလီဒေဂှ် ဝေါဟာရ ‘ကွင်ကျောန်’ ဝှံ့ ညးကိုလင်အဓိပ္ပါယ် to be lonely, desolate ရ။ ဝေါဟာရ ‘တမ္ဗင်ကမ္ဗောန်’ ဝှံ့ ပွဲအဘိဓါန်အ္ဗာဟာလီဒေဂှ် ထွေးလင်ဟံ့မဲ့၊ ဆဝေါဟာရ ‘တမ္ဗင်’ ဟောင်ထွေးလင်နွံတဲ့ ကိုလင်အဓိပ္ပါယ် (adj) destitute, lonely; (n) the destitute ရ။ ‘ကမ္ဗင်’/‘တမ္ဗင်’ ဝှံ့ ပွင်တိတ်ကျင်နူဝေါဟာရ ‘ကွင်’ မဒ်ရ။

ဝေါဟာရ ‘ကွင်ကျောန်’ ဣအ်ဂှ် ပွဲခေတ်ပိုလျှဟ်တွဲဣအ် မှိုဟ်တီလေဝ်အောန်၊ ဟိုတ်ညးဂမ္ဘိုင် ဟံ့ ရပ်စပ်စကာတဲ့ ဧည့်ဗျိက်တို့ဒိုင်ရောင်။ အဓိပ္ပါယ်ဧည့်ဣအ်ဂှ် နှိအဓိပ္ပါယ်မဒေးစကာဂှိုင်မဲ့ မဒေးစကာဒိုင် ရှိဟ်တွဲလျှိုန်တဲ့ ဧည့်လုပ်ပွက်ဗွဲမလောန်ရ။ ဟိုတ်ဂှ်ရ ထေက်ကိုဧည့်ဒေးကျေဗျိက်တို့ဟံ့သေင်ရောင်။ ပိုတီအဓိပ္ပါယ်ဧည့်တဲ့ ညိုင်ဧည့်သ္ဍောံကလေင်ဂျိုင်တိုန်မဲ့ဝါပွန်ဂှ် ညးညးအဲအဲ စူးဒေးစကာဒိုင်ဝေါဟာရဂကူ ညးတွဟ်တံဂှ် ကလေင်ရပ်စပ်ဟိုချူအာဧည့်အိုတ်ညိအ်။ ဝေါဟာရ ‘ကွင်ကျောန်’ ဝှံ့ နှိပိုဒ်ကြိယာမဲ့

တဲ့ ဝံ့အဓိပ္ပါယ် ‘ဟဲ့ကို့ညွှန်လှော်’ ‘ဟဲ့ကို့ညးမကောန်စိုတ်ကို့ဇကု’ ရ။ ဗတ်ဗ္ဗာမ္မး ‘အထီးကျန်သည်’ ‘အဖော်မဲ့သည်’ မဒ်ရ။ ဗတ်အေဂံလိက်တုန် to be alone, to be solitary, to be isolated, to be forsaken မဒ်ရ။ ဝေါဟာရ ‘ကွင်ကောန်’ ဝံ့ မဒ်ပိုဒ်ကြိယာမဲ့ ပြင်ဗဒ်ကောန်ပိုဒ်နာမ်မ္မး ချေပြင်ဒ်ကွင် ‘ကမ္မင်ကမ္မာန်’/‘တမ္မင်ကမ္မာန်’ တဲ့ မဝံ့အဓိပ္ပါယ် ‘ညးမကွင်ကောန်’ ရ။ ဗတ်ဘာသာဗ္ဗာမ္မး ‘အထီးကျန်သောသူ’၊ ဗတ်သာသာအေဂံလိက်မ္မး loner, person without friends or companions; the destitute မဒ်ရ။ သြပ်လူတ်စီစတ်အာ ဝါကျပယုတ်ဂမ္တိုင် အဲမရင်တွင်ပွတ်ထွေးလပ် ဗွဲသွပ်ဝံ့ညီ။

**ကွင်ကောန် — (ကြိယာ) အထီးကျန်သည်။ အပေဒ်မဲ့သည်။
to be lonely, to be desolate, to be solitary,
to be isolated, to be forsaken**

- (လှအလင်ဒေဝဒတ်ကို သွက်ဝံ့အာတ်ဒါန်ခြင်ဗောဓိသတ်သွိုင်စိင်ကို သိုမရပ်ကေတ်ဂတေက်တဲ့ ကွင်စိုပ်ပြိုင်ဇော်ဌာန်သွိုင်စိင်ရ။) “မူဟိုတ်မကွင်ရော” ဗောဓိသတ်(သွိုင်စိင်)သွာန်။ “ယံ့တွရုန်အဲ၊ အဲဒိုက်ဒိုက်ကွင်ကောန်သန်။ သွက်စပဂယိုင်လမျိုဟုံမဲ့၊ အဲဒိုက်သွာတ်ခြင်တလဂုန်ရ။ ဝံ့ဖျဏာသွံဝံ့ဇုတ် မသွောံဂျိုင်လမျိုရောင် စွံစိုတ်တဲ့ အဲဒိုက်မကွင်စိုပ်တလဂုန်ရ” လှဂး။ (၅၅၀။ ၈-၇၂။ ပ-၂၂၆။ အစွောံ။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ (မူဆိုးသည်) ရိက္ခာကိုယူ၍ ထက်စွာသော လှကိုယူ၍ ဘုရားလောင်းဆင်မင်း၏ နေရာအရပ်သို့သွား၏။ ဘုရားလောင်းသည် ထိုမူဆိုးကိုမြင်၍ “အဘယ်အကျိုးငှာ လာသနည်း” ဟုမေး၏။ “အရှင်၊ အကျွန်ုပ်သည် ဆင်းရဲ၏၊ အထီးကျန်၏။ အသက်မွေးခြင်းငှာ မတတ်နိုင်သည်ဖြစ်၍ အရှင်တို့ကို ဆင်စွယ်ပိုင်းကို တောင်းပါ၏။ အကယ်၍ပေးကုန်ငြားအံ့၊ ထိုဆင်စွယ်ကိုယူ၍ ရောင်းပြီးလျှင် ထိုအဘိုးဖြင့် အသက်မွေးပါအံ့၊ ဤသို့သောအကြောင်းကြောင့် လာ၏” ဟုဆို၏။ (၅၅၀။ ပ-၃၂၈/၃၂၉။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ Being asked what had brought him back, he (the forester) whined out that he was in so sorry and wretched a plight that he could not make a living anyhow. Wherefore, he had come to ask for a bit of the kind elephant’s tusk to sell for a living. (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-176)
- ဂကန်တွခွါကို (ဗောဓိသတ်သွိုင်)မိင်တဲ့ ရဲဝံ့သွိုင်သွေးရ။ “ပဲ့ကွာတေံကို စီရေင်ဖန်ဖက်ကောန် ချင်ကောန်ကွာန်ကို နှိဗဗွဲဝေ၊ လှဟ်ဝံ့ သူတတ်သွာတ်သွောတ် ဟုံနှိဗဗွဲဝေတဲ့ မဒးဒိုက်ကွင်ကောန်တဲ့ ယဲပဏ္ဍုရောဂကျိန်ဒ်ရောင်။ ယံရဒေတ်ဗဗွဲဝေ ညံင်ကိုပ်ကွာတေံကိုနှိတဲ့ ပိုန်ဟာန် တို့ဝါရ ဝံ့ချိုက်ပေင်ပွန်၊ ယဲလေဝ် ဝံ့ဗွားအာရ” သွိုင်ဂး။ (၅၅၀။ ၈-၂၅၇။ ပ-၇၄၅။ အစွောံ။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ (မင်းသည် ရွာစားထံမှ) သတင်းစကားကိုကြား၍ “ရွာစားသည် ရှေး၌ ဟုတ်မှန်သဖြင့် တရားကိုဆုံးဖြတ်၏။ ထိုကြောင့် လူတို့သည် ချစ်မြတ်နိုး၏။ ချစ်မြတ်နိုးသောရွာစားအား လူတို့သည် များစွာသော လက်ဆောင်ပဏ္ဍာကို ပေးကုန်၏။ ထို့ကြောင့် အဆင်းလှ၏။ ဥစ္စာများ၏။ အခြံအရံနှင့်ပြည့်စုံ၏။ ယခုတမူကား တံစိုးစား၍ မဟုတ်မမှန်

သဖြင့် တရားကိုဆုံးဖြတ်၏။ ထို့ကြောင့် ဆင်းရဲသည် အထီးကျန်သည့်ဖြစ်၍ ဖြော့တော့ သောရောဂါသည် နှိပ်စက်၏။ ရှေးဦးကဲ့သို့ ဟုတ်မှန်သဖြင့် တရားကိုဆုံးဖြတ်ငြားအံ့၊ ရှေး နှင့်တူသည်သာလျှင် ဖြစ်လတ္တံ့” (ဟုမင်းသည်ဆို၏။) (၅၅၀။ ဒု-၄၁။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူ အေဂံလိက်/ “That village headman used once to deal justice indifferently, so that men were pleased and delighted with him; and in their delight they gave him many a present. This is what made him handsome, rich, and honoured. Now he loves to take bribes, and his judgement is not fair; so he is poor and miserable, and jaundiced. If he judges once again with righteousness, he will be again as he was before. -----.” (The Jataka: Vol. I & II: Book III: p-215)

- “ယုံမွှော၊ ဂတံထင် ဣင်မတွံဂးခြင်ရောင်။ ဧဝံမ္မုံမတ်မဂြင်တိုန်သျှင် ဧဝံမ္မုံသွာံမဒ်ဇုတ် ဧဝံ မသ္မိက်ပဲ့ဥှ် ဧဝံဟုံမွဲကံသော်ဇကု ဂတံထင်ဂ် ရာန်သကိုတ်ရပ်လင်အဲတဲ အဲမွဲမဒးကွဉ် ကောန်တဲတဲ အဲမဒးလရီအံယံတ်ရောင်။ မွှောံမွဲ မသုဟ်ကံလမျီုအဲဂ် မွှောံလွထောံအဲညိ” ဗောဓိသတ်ဟိုက်စိင်ဗြ သမ္ဘာဇကုဂ်ရ။ (၅၅၀။ ၆-၂၆။ ဒု-၂၀။ အစောံ။) ပဲ့မူဗျာ/ ထို ဆင်မကို ဘုရားလောင်းသည် မိမိအား ဗုဒ္ဓန်၏ ညှပ်မိသည်၏အဖြစ်ကို သိစေ၍ ထိုဆင်မ ကို မပြေးစိမ့်သောငှာ (ဤသို့ဆို၏။) “ဆင်မ၊ ရွှေဗုဒ္ဓန်သည် ရှည်သောမျက်စိရှိ၏။ အရိုး ဟူသော အရေရှိ၏။ ရေ၌နေ၏။ အမွှေးမရှိ၊ ထိုရွှေဗုဒ္ဓန်သည် နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍ ငါ သည် (အထီးကျန်လျက်) သနားဘွယ်ငို၏။ အသက်နှင့်တူသော (ရှင်မသည်) ငါ့ကို မစွန့် ပါလင့်။” (ဤသို့ဘုရားလောင်းဆင်မင်းသည် မိမိ၏မယားဆင်မအား ဆို၏။) (၅၅၀။ ဒု-၄၅၀။ ညောင်ကန်။)
- ကောန်ဗောဓိသတ်ဂ် ကလိဂံပိုန်ဒွဲမဂ်တဲ၊ --- တွဲမဲတ်ကံဗြ တွဲမဲတ်ကံသုရာ တွဲ မဲတ်ကံဗျုန် ဇဗဇီကရီကံ ကံကေတ်ဇုဟ်မးတံဂ် ရပ်စပ်ဟုံတိဗွတ်ဗွတ်တဲ လွင်ဇိက်ဗွတ် ဇမွှော်ပုဂ်ဂ် ဟုံသက်သက်တဲ ဩပ်ပန်စောံကိုတ်ဂ် ဟုံဂတာပ်လံ အိုတ်အာတဲ ဒိုက်ဒိန်ကွဉ် ကောန်အာရ။ ဒးသပိုင်ယာတ်ခမ္မက် ကြိုင်တရ။ (၅၅၀/ ၆-၂၉။ ဒု-၉၈။ အစောံ။) ပဲ့ မူဗျာ/ ထိုဘုရားလောင်း၏သားသည်၊ --- မိန်းမကြူးခြင်း သုရာကြူးခြင်း အမဲစားကြူး ခြင်း အစရှိသောအဖြစ်သို့ရောက်၍၊ --- မေ့လျော့သည်ဖြစ်၍ လှည့်လည်လတ်သော် မ ကြာမြင့်မီလျှင် ကုဋေလေးဆယ်သော ဥစ္စာအတွင်းအပ အသုံးအဆောင် အစရှိသည်တို့ကို ဖျက်ဆီး၍ ဆင်းရဲသော အထီးကျန်သောသူဖြစ်၍ ပုဆိုးနွမ်းကိုဝတ်၍ သွားရ၏။ (၅၅၀။ ဒု-၅၅၂။ ညောင်ကန်။)
- “---၊ မိမ္မဲ မဒးရှဲအာနူကောန် သိုဒဒိုက်မစောန်လနောန် မဒးကွဉ်ကောန်တဲ အဟာသုံ လေဝ် ဒေဝတံတံ။” (စိင်ဗြဒမ္မုမတ် မိဗောဓိသတ်ဂ် ယံတ်ကံကောန်ရ။) (၅၅၀။ ၆-၂၉။ ၇-၉၅။ အစောံ။) (သားနှင့်ကွေ့ကွင်း၍ မိခင်တစ်ကိုယ်တည်း ပူဆွေးဒုက္ခဖြင့် အ ထီးကျန်လျက် အစာရေစာငတ်၍ နေရရှာတော့မည်။)

- “ဟးတလသို့အဲတြုံမပြ၊ ဟးတလသို့အဲ ဩသိုက်အဲဖြ၊ ဟးတလသို့အဲ ဩဂဇောင်မတ်အဲဖြ၊ ပွဲကာလလှဟ်ဝံ့ဂ် အဲဖြမဲ့ဇကု သိုကိုမရုကွင်ကောန်တ လတူကွိုပ်တွံဝံ့ အဲဒိုက်ဖြမဒး ဂဇောင်တရသွံအံ။ --။” (ခွေဝ်ဖြယာတ်ကိုခွေဝ်တြုံတြသို့ဇကုရ။) (၅၅၀။ ၆-၂၉။ ၇-၂၃။ အစွောံ။) (လှူကွင်ကောန် = အထီးကျန်အဖော်မဲ့သည်)
- “---၊ သတ်သမ္ဘာကိုတြသိုက် ရပ်ကွို်ယိုန ဗတ်ရမဒးသိုက်ပွဲသွဝ် မွဲးကိုလေဝ် သိုက်သုဟ် ဒိုက်သုဟ်ဂ် ပြရအံ။ လှဟ်ဝံ့ဂ် နမဒးကွင်ကောန်ဒိုင် ဇကုမွဲဂ် မဒးဗိုဝီမာန်ညးဂ် တိတ်ဂြိုပ် တဲ နဇုက်ဂြိုပ်တံဂ် ဒက်ကံတဲ မဝံ့ချိုတ်အာဂ် ပြသန်ရအံ။ --။ ဩဖြမဲ့ မဒ်သိုက်တြသိုက် ကိုဒိုက်ဒိန်ကဲကွဲ ကိုဒိုက်ရ၊ ပွဲမွဲကိုဂ္ဂိဏ္ဍာတ် ပွဲသွဝ်သွာ်မွဲး ကိုဒးသတိက်ကိုရ၊ ဓိုန်ဒဒိုက် ကွင်ကောန်ကိုလေဝ် ဖြဂ် ပြလောန်ရအံ။ ---။” (သုတ်ဖြသမ္ဘုလာ ယာ်ရိုဟ်ရောင်တကို သိုင်မအံက်ရ။) (၅၅၀။ ၆-၅၁။ ၈-၂၅။ အစွောံ။) ပွဲမုဗ္ဗာ/ ထိုလင်မချစ်သောမယား အား ထိုလင်အိမ်၌နေသောထက် သေဆွဲမုဗ္ဗာ သေခြင်းသည် မြတ်သေး၏။ စင်စစ် အကယ် ၍ အကြင်မိန်းမသည် ဆင်းရဲ၏၊ အဇီးကျန်၏၊ မိုခိုကိုးကွယ်ရာမရှိ ဖျာလျင်နှစ်ခုမြောက်ရှိ ၏၊ ထိုမိန်းမကို လင်သည်ကား ချစ်မြတ်နိုး၏၊ အဇီးကျန်ငြားသော်လည်း ဤလင်ချစ်မြတ် နိုးသော မယားသည်သာလျှင် မြတ်၏။ လင်မချစ်သောမယားသည် အလုံးစုံသောအင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသော်လည်း မမြတ်။ (၅၅၀။ ၈-၅၅/၅၅၆။ ညောင်ကန်။)
- “ယွံတြညး၊ တုညးပက္ခေဂမိုမုးဂ် ပိုဒိုက်ညးဂမ္ဘိုင်ဂ် ဒ်ဒဒိုက်ကွင်ကောန် အနာထရအံ။ တု ညးပက္ခေဂမိုဂ် ဒ်သက္ကုဗိုကုပိုရအံ။ ဒဒိုက်လို့ ပိုဒိုက်ဖြမ္ဘိုင်ရအံ။ တုညးသုဂမိုဂ် ပွဲထိုက် ကြိုက်ညီသွံအံ။” (ကမ္ဘောန်မောင်မတ် ယာ်ရိုဟ်ရောင်တကိုသိုင်ရ။) (၅၅၀။ ၆-၅၂။ ၈-၃၈/၃၈၂။ အစွောံ။)
- “ယွံကောန်တု၊ ကောန်တုတုန်လေဝ် ကးကွေသော်ကွိုပ်သော်ပါင်တဲ သွေဝံကော်သုတု ဟဲ့ကိုမိ ဟဲ့ကိုမ နိတ်ဩကိုတုံဆုတဲ ဆဇကုမွဲ မဒိုက်ကွင်ကောန်ဒိုင်တဲ မဒးပွတ်ဇုာန်ဝိ ပဿနာရောင်သွံ” သိုင်ဂးကိုပစ္စေဂဗုတ်ရ။ “ယွံသိုင်မပြ၊ အဲဂ် ခပ်လောကုတ္တုဒစိတ်ပြကာဂ် ဝံ့တုတ်ဒိုင်တဲ အဲဟံ့ဒိုက်ကွင်ကောန်ရမရုတ်။ ဩပုဂိုမဲ့ဂ် ပွဲခပ်အကုသို မတွန်တွေဝဲတ ကောံသရံပါပ်ဂ် ပုဂိုတံဂ် မဒိုက်ရောင်။ ဩပုဂိုမဲ့ဂ် ခပ်အရိယမက်မဲ့ဂ် ဝံ့တုတ်ပွဲဇကုတဲ ပု ဂိုဂ် ဟံ့ဒိုက်ရ။ ဩပုဂိုမဲ့ မတွိုင်ဒိုင်ပွဲသရံပါပ်ဂ် ဒ်ဒဒိုက်ရောင်” ပစ္စေဂဗုတ်ဂး။ (၅၅၀။ ၆-၅၂။ ၉-၈။ အစွောံ။)
- (မအံက်သေဋ္ဌိဂ် ဗက်ထောံကွေတဲ) မင်ဗွဲဂ် အာကွေဂ်တဲ ဟံ့ဂတာပ်လံ ဒိုက်ဒိန်ကွင် ကောန်ကဲကွဲတဲ ဒးဂွဲကြိုင်အာတ်စရ။ နိဿဲကိုဗဒင်သို့ညးမွဲတဲ မင်ဗွဲပကာဂစိုတ်ရ။ (၅၅၀။ ၆-၅၃။ ၉-၃၅။ အစွောံ။) ပွဲမုဗ္ဗာ/ အဖပုဏ္ဏားသည် ထိုသားယုတ်ကို တရား

ဆုံးဖြတ်ရာ အရပ်သို့ဆောင်၍ သားမဟုတ်သောအဖြစ်ကိုဆို၍ နှင်ထုတ်စေ၏။ ထိုလုလင်သည် နောက်အဖို့၌ အထောက်အပံ့မရှိသောကြောင့် **အထီးကျန်သည့်**ဖြစ်၍ ပုဆိုးနွမ်းကို ဝတ်ရသဖြင့် ခွက်လက်စွဲလျက် အစာအာဟာရအလို့ငှာ တောင်းစားလျက် တစ်ခုသောနံရံကိုမှီ၍ သေ၏။ (၅၅၀။ ပဉ္စ-၇၁၀။ ညောင်ကန်။)

- “တိုင်သဉ်တိုင်၊ နာဲမွောံကိုတ်နန်။ လွီမိလောန်၊ ကောန်တမ္ဗင်မ။ အံက်နာဲစိုတ်ပြဟ်၊ မိဒ်ဟောံဖြ။ ဒဇန်အံက်မ၊ လောန်ထောန်ရကောန်။ ဟးထဝ်ဖဏာဲ၊ လွီယာဲဂြိုင်လောန်။ မိဒးကွင်ကောန်၊ ဒေါဝ်ဂြိုင်ရည။ အံက်နာဲပွေဟ်ညး၊ မိဒးဟောံဖြ။ ဗိုစိုတ်အံက်မ၊ ဂြိုဟ်သွာ်ရကောန်။” (လိက်သင်ဂဒါ။)

ကမ္ဗင်ကမ္ဗောန်။ တမ္ဗင်ကမ္ဗောန် — (နာမ်) ညးမဟ့ကိုညွအ်လွင်။ ညးမဟ့ကိုအရီပင်။ အထီးကျန်သောသူ။

a loner, a person without friends or companions, the destitute, a helpless person

- သိုင်ကုန်တိကေတ်ဟိုတ်ဂ်တဲ ပလွေဟ်လှတဲ ပြာပ်အာသွာန်ဗောဓိသတ်ရ။ “ယံ့ဗမ္ဗး၊ တလအဲ သိုက္ခမာရောင်သံ့။ မူဟိုတ်ဇကုမဲ့ ကျင်ဂံ့ဒိုင်အကြာဂြိုပ် သိုမကွင်ကောန်ဒိုင်ဝံ့ရော” သိုက်ဂးတဲ ဂလာန်ပထမမြဝံ့သွးရ။ “ယံ့တြဗမ္ဗး၊ တြဗမ္ဗးတုန်လေဝ် မတုတ်တရသတ်ဂမ္ဗိုင် မဂျိုင်လမျိုကို၊ နတသိုက် တြဝံ့တန်ဒိုင်တဲ ညင်ရပူဂို ညးရုပ်ကွေံပိုန်ဒြပ်တဲ နုဋ္ဌာန်မတွန် တွေဲတဲကောံမွိုဟ်ဂ် ထေံလဝ်တဲ ပွဲဂြိုပ်ဇောဲမဟံ့မဲ့ကုဒုဂ် ပွဲဇရေင်တံ့ဆုဝံ့ ညင်တမ္ဗင်ကမ္ဗောန်ကို ဂံ့ဒိုင်တဲ မူရ်ကသပ်မဲ့ မချပ်တရော။” (၅၅၀။ ၆-၂၂၀။ ပ-၆၁၈/၆၁၉။ အစောံ။) ပွဲမူဗွာ/ သိကြားမင်းသည် ထိုအကြောင်းကိုသိ၍ တောသွားမုဆိုးကဲ့သို့ဖြစ်၍ ဘုရားလောင်းသို့ကပ်လေ၍ “ပုဏ္ဏား၊ သင်သည် နူးညံ့သိမ်မွေ့သော သဘောရှိလျက် အလွန်ဆင်းရဲသော သဘောရှိသကဲ့သို့ ဤတောသို့ဝင်၍ အဘယ်ကိုပြုလျက်နေသနည်း” ဤသို့မေးလိုရကား -၊ “ပုဏ္ဏား၊ သင်သည် ချမ်းသာစွာ အသက်ရှည်သော သဘောရှိသည်ဖြစ်၏။ ထိုသင်သည် ပြည့်သောလူရှိရာအရပ်မှ ရေမရှိသော တောအရပ်သို့လာ၍ သစ်ပင်ရင်း၌ တယောက်အထီးတည်း **အထီးကျန်သောသူ**ကဲ့သို့နေလျက် အဘယ်ကိုကြံဘိသနည်း။” (၅၅၀။ ၃-၂၆၁။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူဗွာ/ “You look as though your life must happy be; yet to the wild woods you would homeless go, like some poor wretch whose life was misery, and pine beneath this tree **in lonely woe.**” (The Jataka: Vol. I & II: Book II: p-134)

- “အဲမန္တံကိုပယိုင်လမျို နတသိုက်ဂ် ဒ်တဲရ။ နုဋ္ဌာန်ရးမတွန်တွေဲတဲကောံမွိုဟ်ဂ် အဲမဒးပြာပ်ကျင်စိုပ် ဋ္ဌာန်ဂြိုပ်မဟ့ကုဒုဂ် ညင်ရကမ္ဗင်ကမ္ဗောန် ဇကုမဲ့ကျင်ဂံ့ဒိုင် ပွဲတံ့ဆုဝံ့ လောကဓဝ်ဒစာံပြကာ မပ္ပံလောဘော အလောဘောဂ် အဲမချပ်တရောင်” ဗောဓိသတ်ဂး။ (၅၅၀။ ၆-၂၂၀။ ပ-၆၁၉။ အစောံ။) ပွဲမူဗွာ/ “အဆွေ၊ ငါသည် ချမ်းသာစွာ အသက်မွေးရ

သောသူကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ထိုငါသည် ပြည့်သောလူတို့၏ နေရာအရပ်မှ ရေမရှိသော တောအရပ်သို့ ဝင်လာ၍ သစ်ပင်ရင်း၌ အထီးကျန်သောသူကဲ့သို့ တယောက်အထီးတည်းနေလျက် ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ သာဝကဟုဆိုအပ်ကုန်သော သူတော်ကောင်းတို့၏ လောကဓံတရား ရှစ်ပါးသည် နှိပ်စက်၍ တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသောသဘောကို အောက်မေ့လျက်ကြံ၏” (ဟုဘုရားလောင်းဆို၏။ (၅၅၀။ ဒု-၂၆၁/၂၆၂။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအင်္ဂလိက်/ “I look as though my life must happy be; yet to the wild woods I would homeless go, like some poor wretch whose life was misery, and pine beneath this tree **in lonely woe**, pondering the truth that all the saints do know.” The Jataka: Vol. I & II: Book II: p-134)

- “ယုံအွာဗမ္မး၊ ဂကူပိုဂ် ဂမီကို ဗမ္မးကို ညးမကွာ်တရ်အခါန်ကို ပုဂ္ဂိုဗ္ဗင်ကမ္မောန် တမ္မင်လ အာတ်တံဂ်ကို ပုဂ္ဂိုမဗျိုတဟင်တံဂ်ကို နပုင်နဉ် ပိုတရိပ်ကံဒါန် တရိပ်ဗစသိုဖအိုတ်ရ။ ပိုတ်ဒ်သံဂ်ရ ဂကူပို နုသွတ်ဂ် မဟံဂ်ချိုတ်ရောင်။” (၅၅၀။ ၆-၂၉၁။ ဒု-၉၈။ အစွောံ။) ပွဲမူဗ္ဗာ/ “ဆရာ၊ ငါတို့သည် ကိလေသာငြိမ်းပြီးသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ကိုလည်းကောင်း၊ မကောင်းမှုကို အပြုကုန်သော အရိယာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ခရီးသွားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သီချင်းသီ၍ တောင်းလာကုန်သော သူတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သာမညတောင်းလာကုန်သော သူတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သူဆင်းရဲတို့ကိုလည်းကောင်း ထမင်းဖြင့်လည်းကောင်း အဖျော်ဖြင့်လည်းကောင်း လုပ်ကျွေးကုန်၏။ ထို့ကြောင့်လျှင် ငါတို့၏အမျိုး၌ ပျိုရွယ်သောသူတို့သည် မသေကုန်။” (၅၅၀။ တ-၆၇၁။ ညောင်ကန်။)

(((((((((((((())))))))))))

၁၁။ သီက္ခီ။

ဝေါဟာရ၏ ‘ခစ’ ကော် ‘သီက္ခီ’ ဝံ ဒွဲအဓိပ္ပါယ်ခွဲ တုပ်သွဟ်ဒ်မွဲရင်ညွအ်လေဝ်နွံ။ ဒွဲအဓိပ္ပါယ်ခွဲ တွေင်ခြာရင်ညွအ်ညီညလေဝ်နွံရ။ မူဒွဲအဓိပ္ပါယ်မတုပ်တဲ မူဒွဲအဓိပ္ပါယ်မတွေင်ခြာရောဂ် ပိုပါပိ ဒးတဲရောင် ဒွဲခွဲကိုခွဲ အဓိပ္ပါယ်ခွဲကိုခွဲ ပိုဝ်ရပ်စပ်စကာအာ ချိုက်ကံပေင်မာန်ရ။

ဝေါဟာရ၏ ‘ခစ’ ကို ‘သီက္ခီ’ ဝံ ဒ်ပိုဒ်ကြိယာအိုတ်ရ။ ပွဲအဘိဓာန်မန်အင်္ဂလိက်အွာဟာလီဒေဂ် ဝေါဟာရ ‘ခစ’ ဂ် ညးပံက်ကိုလဝ်အဓိပ္ပါယ် v. to serve, to follow ရ။ ဝေါဟာရ ‘သီက္ခီ’ ဂ် တုန် ညးကိုလဝ်အဓိပ္ပါယ် v. to sit beside, to attend on, to associate with, to honour ရ။ ပွဲအဘိဓာန်မန်ဗ္ဗာအွာထောန်သိုင်ဂ် ဝေါဟာရ ‘ခစ’ ဂ် ညးကိုလဝ်အဓိပ္ပါယ် ‘ခစးသည်’ တဲ ဝေါဟာရ ‘သီက္ခီ’ ဂ် ညးကိုလဝ်အဓိပ္ပါယ် ‘ခစးသည်’/ ‘စုဝေးသည်’ ရ။